

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра екології агросфери та екологічного контролю

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан факультету
Ю.В. Коломієць
“ 28 ” _____ 2024 р

“СХВАЛЕНО”
на засіданні кафедри
екології агросфери та екологічного контролю
Протокол № 7 від « 15 » травня 2024

Завідувач кафедри
_____
О.І.Наумовська

“РОЗГЛЯНУТО”
Гарант ОП 101 Екологія
Гарант ОП
_____
(М.М.Ладика)

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПРИРОДООХОРОННЕ ЗАКОНОДАВСТВО**

Галуз знань - 10 Природничі науки
Спеціальність 101 Екологія
Освітня програма – Екологічний контроль та аудит
Факультет захисту рослин, біотехнологій та екології
Розробник: доцент, к.с.-г.н., Міняйло А.А.,
кафедра екології агросфери та екологічного контролю

Київ-2024

Опис навчальної дисципліни

Нормативно-правове регулювання природоохоронної діяльності

(назва)

Галузь знань, спеціальність, освітня програма		
Освітній ступінь	Магістр	
Спеціальність	101 «Екологія»	
Освітня програма	Екологічний контроль та аудит	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4,0	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (за наявності)	відсутній	
Форма контролю	іспит	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	1	1
Семестр	1	2
Лекційні заняття	15 год.	6 год.
Практичні, семінарські заняття		8 год.
Лабораторні заняття	15 год.	
Самостійна робота	90 год.	88 год.
Індивідуальні завдання	–	–
Кількість тижневих годин для денної форми навчання:		
аудиторних	3,0 год.	
самостійної роботи студента –	3,0 год.	

1. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Природоохоронне законодавство» є оволодіння теорією і методологією екологічного права, вивчення законодавства у галузі використання, охорони та відтворення природних ресурсів, формування навиків його застосування на практиці, вироблення у студентів нового якісного стану екологічного мислення, формування культури особистості, яка проявляється в її еколого-правовій свідомості, мисленні, поведінці та практичній діяльності.

Основним завданням вивчення даного курсу є:

ознайомити студентів із змістом правових інститутів екологічного права, об'єктивними закономірностями їх становлення і розвитку;

сприяти глибокому засвоєнню правових категорій, передбачених екологічним законодавством;

прищепити студентам уміння працювати з нормативно-правовими актами;

набути студентам навички практичного використання норм сучасного законодавства стосовно до конкретних ситуацій;

залучити студентів до активного обговорення теоретичних питань, навчити формулювати і чітко викладати свою думку, виявляти самостійність і творчий підхід до вирішення життєвих ситуацій;

ознайомити студентів із судовою практикою, роботою інших органів, що застосовують норми екологічного права.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

загальні положення, принципи і методи екологічного права;

зміст норм екологічного законодавства;

підстави, умови і порядок набуття і реалізації прав на природні ресурси;

підстави виникнення, зміни та припинення цивільних правовідносин в системі екологічного права;

основні засоби економіко-правового механізму регулювання використання, охорони і відтворення природних ресурсів;

напрями діяльності та основні завдання органів і установ, що займаються питаннями земельного спрямування;

мати навички науково-дослідної роботи в області земельного права.

вміти:

розкривати зміст екологічних норм і використовувати їх у своїй практичній роботі;

аналізувати діючий порядок та умови виконання норм екологічного права;

аналізувати діючий процес удосконалення еколого-економічного механізму управління природокористуванням, а також охороною та відтворенням природних ресурсів та їх об'єктів;

розробляти засоби, спрямовані на вдосконалення системи еколого-правових відносин природокористування;

розробляти і впроваджувати засоби профілактики правопорушень екологічного законодавства;

аналізувати основні нормативно-правові акти у сфері екологічного права, міжнародні норми і системи екологічного правового регулювання діяльності природокористувачів;

складати цивільно-правові угоди щодо використання земельних ділянок.

Набуття компетентностей:

Набуття компетентностей (відповідно до затвердженої Освітньо-професійної програми за спеціальністю 101 «Екологія»).

Інтегральна компетентність (ІК): здатність вирішувати практичні проблеми у сфері екології, охорони навколишнього середовища та збалансованого природокористування.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК01. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні

види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК01. Знання та розуміння теоретичних основ екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.

СК08. Здатність обґрунтовувати необхідність та розробляти заходи, спрямовані на збереження ландшафтно-біологічного різноманіття та формування екологічної мережі.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН6. Виявляти фактори, що визначають формування ландшафтно-біологічного різноманіття.

ПРН16. Вибирати оптимальну стратегію проведення громадських слухань щодо проблем та формування територій природно-заповідного фонду та екологічної мережі.

2. Програма та структура навчальної дисципліни для:

- повного терміну денної (заочної) форми здобуття вищої освіти

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин										
	Денна форма навчання					Заочна форма навчання					
	усього	у тому числі				усього	у тому числі				
	л	п	лб	інд	с.р.		л	п	лб	інд	с.р.
Модуль 1. «Загальні положення природоохоронного законодавства. Правова охорона природних ресурсів»											
Тема 1. Основні поняття, мета та завдання природоохоронного законодавства	13	2		1		10	13	1	2		10
Тема 2. Правове регулювання охорони та використання земель	13	2		1		10	12	1	1		10
Тема 3. Природоохоронне законодавство водних ресурсів	14	2		2		10	14	1	1		12
Тема 4. Правове регулювання атмосферного повітря	19	2		2		15	13	1			12
Разом за змістовним модулем 1	59	8		6		45	52	4	4		44
Модуль 2. Правова охорона рослинного, тваринного світу та надр України											
Тема 5. Рослинний світ як об'єкт правової охорони та використання	13	1		2		10	16	2	2		12

Тема 6. Тваринний світ як об'єкт правової охорони та використання	13	1	2	10	13	1	12
Тема 7. Правове регулювання навколишнього середовища в населених пунктах, сільському господарстві, промисловості, на транспорті і в атомній енергетиці	20	2	3	15	11	1	10
Тема 8. Надра як об'єкт правової охорони та використання.	15	3	2	10	10		10
Разом за змістовним модулем 1	61	7	9	45	50	2	44
Всього за курс	120	15	15	90	102	6	88

3. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Еколого-правове регулювання навколишнього середовища: формування складових елементів	4
2	Правові основи управління природокористуванням та охороною навколишнього середовища	4
3	Правове регулювання використання й охорони вод і водних ресурсів	2
4	Особливості правового регулювання охорони та використання надр та атмосферного повітря	2
5	Особливості правового регулювання використання й охорони рослинного світу та лісів	2
6	Особливості правового регулювання охорони та використання тваринного світу	1
	Всього	15

4. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Історичний розвиток правового регулювання екологічних відносин	3
2	Проблеми правового забезпечення екологічної політики.	3
3	Поняття екологічного права і його місце у правовій системі України.	3
4	Екологічне право як галузь юридичної науки.	3
5	Юридичні гарантії забезпечення прав і обов'язків людини та громадянина	3
6	Предмет і методи екологічного права.	3
7	Принципи і функції екологічного права.	3
8	Характеристика і види екологічно-правових норм.	3
9	Зміст і види екологічних правовідносин.	3
10	Суб'єкти і об'єкти екологічних правовідносин.	3
11	Об'єкти екологічного права.	3
12	Система екологічного права як галузі права.	3
13	Загальна характеристика джерел екологічного права.	3
14	Законодавчі акти як джерела екологічного права	3
15	Підзаконні нормативні акти як джерела екологічного права	3
16	Міжнародно-правові акти в системі джерел екологічного права	3
17	Конституційні норми як основне джерело екологічного права.	3
18	Закон України —Про охорону навколишнього природного середовища як джерело екологічного права.	3
19	Основні джерела природоохоронного законодавства і права.	3
20	Основні джерела законодавства про екологічну безпеку людини і безпечність довкілля.	3
21	Проблеми конституційного закріплення екологічних питань.	3
22	Екологічні права та обов'язки громадян.	3
23	Гарантії реалізації екологічних прав громадян України.	3
24	Класифікація відносин права власності на природні ресурси	3
25	Форми права власності на природні ресурси	3
26	Підстави припинення та зміни права власності на природні ресурси	3
27	Форми і методи захисту прав суб'єктів правовідносин природокористування.	3
28	Право власності на природні ресурси.	3
29	Правові форми природокористування громадян.	3
30	Правове регулювання приватизації природних ресурсів	3
	РАЗОМ	90

5. Засоби діагностики результатів навчання (вибрати необхідне чи доповнити)

Зразки контрольних питань, тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

1. Оцінка ризику забруднення важкими металами агроландшафтів, урболандшафтів і територій природо-заповідного фонду.
2. Основні методи запобігання надзвичайним ситуаціям.
3. Порушення правил охорони надр. Методи дослідження.

Практичне завдання.

Під час планової перевірки приватного підприємства щодо дотримання вимог законодавства про охорону та раціональне використання природних ресурсів Державною екологічною інспекцією виявлено факт засмічення земель відходами виробництва (макулатура, будівельні відходи, відходи деревини) на території зазначеного підприємства загальною площею 463,2 м².

Який розмір шкоди внаслідок засмічення земель площею 463,2 м² приватним підприємством?

Довідково: коефіцієнт засмічення земельної ділянки становить 3,0,
грошова нормативна оцінка земельної ділянки – 64,98,
коефіцієнт небезпеки відходів – 1,0,
коефіцієнт еколого-господарського значення земель – 1,0.

6. Методи навчання

1. Натурні заняття безпосередньо у різних ландшафтних екосистемах, оцінка ступеня їх антропогенного перетворення і перспектив розвитку.
2. Презентаційні. Підготовка і обговорення презентацій з різних тем, що стосуються проведення занять із ландшафтної екології та подальшої їх звітності.
3. Картографічні методи навчання. Побудова ландшафтно-екологічних схем і графіків.
4. Математико-статистичні. Основи моделювання ландшафтних екосистем.

7. Методи оцінювання

Види і форми контролю регулюються Положенням про екзамени та заліки у Національному університеті біоресурсів і природокористування України https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u284/polozh_ekzameni_zaliki_z_dopovneniyam_2023_na_sayt.pdf

1. Усний і письмовий поточний контроль знань шляхом зарахування практичних робіт і самостійних робіт в ельорні.
2. Підготовка, захист і оцінювання презентацій студентів.
3. Модульні тестові завдання та їх оцінювання.
4. Іспит.

8. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 03.03.2021 р. протокол № 7).

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{ат}}$.

9. Навчально-методичне забезпечення

Електронний навчальний курс дисципліни «Нормативно-правове регулювання природоохоронної діяльності» (на навчальному порталі НУБіП України Elearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=4410>).

10. Рекомендовані джерела інформації:

1. Васюкова Г.Т. Екологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів / Г. Т. Васюкова, О. І. Ярошева. – К.: Кондор, 2020. – 523 с.
2. Організація та управління в природоохоронній діяльності : навч. посіб. / Н. М. Самойленко, Д. В. Райко, В. І. Аверченко. – Харків : НТУ «ХП», Видавництво «Лідер», 2018. – 174 с.
3. Телюра Н. О. Технології та інструменти організації природоохоронної діяльності: конспект лекцій для здобувачів вищої освіти 4 курсу усіх форм навчання першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 183 – Технології захисту навколишнього середовища) / Н. О. Телюра ; Харків. нац. <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi67/0049329.pdf>.
4. Міністерство екології та природних ресурсів України [Елект. ресурс.]. – Режим доступу: <http://www.menr.gov.ua/>
5. Вісник Верховного Суду України [Елект. ресурс.]. – Режим доступу: <http://www.scourt.gov.ua/clients/vs.nsf/>
6. Головне державне об'єднання правової інформації Міністерства юстиції України [Елект. ресурс.]. – Режим доступу : <http://www.gdo.kiev.ua/>
7. Голос України [Елект. ресурс.]. – Режим доступу: <http://www.golos.com.ua/>
8. Інформаційний центр Міністерства юстиції України [Елект. ресурс.]. – Режим доступу : <http://www.informjust.kiev.ua/>
9. Право України [Елект. ресурс.]. – Режим доступу: <http://pravoua.com.ua/ua/index.php?linkmy=golovna>
10. Правовий експерт [Елект. ресурс.]. – Режим доступу: <http://lawexpert.com.ua>
11. Український юридичний портал [Елект. ресурс.]. – Режим доступу: <http://www.zakoni.com.ua>
12. Український юрист [Елект. ресурс.]. – Режим доступу: <http://ukrjurist.com/>
13. Урядовий кур'єр [Елект. ресурс.]. – Режим доступу: <http://ukurier.gov.ua/uk>